SHINE

Sustainable Hospitality Industry
Inclusive of Native Entrepreneurs

Bring the tourists to where the agro and handicraft production is

Bring the local Products to where tourism is

switchasia
GRANTS PROGRAMME

Funded by the European Union

Project Overview

The SHINE project is funded by the EU SWITCH-Asia Programme and implemented in Bhutan, from 2020 to 2024, for sustainable tourism development by actively engaging agri-food and the handicraft sectors. The project is targeted in parts of eastern and southern Bhutan comprising the districts of Trashigang, Pemagatshel, Trashiyangtse, Mongar, Lhuntse, Dagana and Zhemgang.

ཤའིན་ཟེར་མི་ལས་འགུལ་འདི་ ཡུ་རོ་པིན་ཡུ་ནིཡོན་ སུའིཆ་ཨེ་ཤི་ཡ་ལས་རིམ་གྱིས་ མ་དངུལ་རྒྱབ་སྐྱོར་འབད་ཡོདཔ་དང་ ལས་འགུལ་འདི་ཡང་ སོ་ནམ་དང་འབྲེལ་བའི་ཟ་འཐུང་དང་ ལག་བཟོ་གི་ནང་ལུ་ འབྲེལ་གཏོགས་འབད་དེ་ བལྟ་བཤལ་ཡུན་བརྟན་སྦེ་ གོང་འཕེལ་བཏང་ཐབས་ལུ་ སྤྱི་ལོ་༢༠༢༠ལས་༢༠༢༤གི་བར་འབྲུག་རྒྱལ་ཁབ་ནང་ལུ་ ལག་ལེན་འཐབ་ཡོདཔ་ཨིན། ལས་འགུལ་འདི་ཡང་ བཀྲིས་སྒང་དང་ པདྨ་དགའ་ཚལ་ བཀྲིས་གཡང་རྩེ་དང་ མོང་སྒར་ ལྷུན་རྩེ་དང་ དར་དཀར་ནང་ གཞལ་སྒང་རྫོང་ཁག་ཚུ་རྩིས་ཏེ་ ཤར་ཕྱོགས་དང་ལྷོ་ཕྱོགས་རྫོང་ཁག་ཚུ་ནང་ལུ་ དམིགས་གཏད་སྐྱེད་དེ་ཡོདཔ་ཨིན།

Background

Bhutan has a thriving tourism industry with a significant increase in arrivals. The tourism sector is one of the largest employers and second highest revenue contributor in the country. However, the tourism activities and income are largely concentrated in the three most popular destinations in the west. Thimphu, Paro and Punakha held more than 75% of the total visits, while the eastern and southern provinces altogether received less than 5% of the tourists in 2018. While the touristic hotspots become overcrowded and reach their carrying capacity, rural districts hardly benefit from the tourism income. The tourism industry heavily relies on imported resources to meet the overwhelming guest demands, whereas poverty in rural areas remains almost 10 times higher compared to urban areas. Young workers leave their home to find jobs in Thimphu, Paro and Phuentsholing, thus labour shortage in the hinterland occurs and many suffer from social dislocation and lack of belongingness. Livelihood of people in rural areas is mostly dependent on subsistence agriculture, and irresponsible harvesting of timber and non-wood forest products (NWFP) partially leads to overexploitation of natural resources. These informal groups/producers need to be brought into the tourism value chain and the MSMEs need support to enhance the production capacity and service quality. The substantial potential for tourism in the east and the south regions - exceptional landscapes, unique natural assets, rich cultural heritage and a diversity of ethnic minorities - is yet to be explored.

འབྲུག་རྒྱལ་ཁབ་ནང་ལུ་ ཚུ་ལས་བརྟེན་པའི་གློག་མེ་གི་འོག་ལས་ར་ འོང་འབབ་མཐོ་ཤོས་ཅིག་ བལྟ་བཤལ་ལས་བརྟེན་ཏེ་ཐོབ་དོ་ཡོདཔ་ཨིན། རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་ལཱ་མ་སྦྱོལ་མ་འདྲཔ་སྦེ་ཡོད་མི་དང་ མཛད་ཤུལ་བཟང་པོ་ དེ་ལས་སྤོ་ལྷོད་དང་ལྡན་པའི་སྲིད་བྱུས་ཚུ་ལས་བརྟེན་ཏེ་ རྒྱལ་ཁབ་འདི་ འཛམ་གླིང་ནང་ལུ་ ཡོངས་གྲགས་འགྱོ་སྟེ་ཡོདཔ་ཨིན། ཨིན་རུང་ བལྟ་བཤལ་འདི་ མང་ཤོས་ཅིག་ འབྲུག་གི་ནུབ་ཕྱོགས་ས་གནས་ཚུ་ནང་ལུ་རྐྱངམ་ཅིག་ཡར་རྒྱས་གཏང་ནི་འདི་གིས་ ཤར་ཕྱོགས་དང་ལྷོ་ཕྱོགས་ས་གནས་ཚུ་ནང་གི་ མི་སྡེ་སྤྱིར་ཀ་ཚུ་ནང་ ཕན་ཐོག་མེདཔ་ཨིན། འདི་ཡང་ ལུང་ཕྱོགས་མང་ཤོས་ཅིག་ནང་གི་ མི་སེར་ཚུ་གི་འོང་འབབ་གནས་ཚད་འདི་ དབུལ་ཕོངས་གནས་ཚད་ཀྱི་མཚམས་ལས་ཕར་འབད་ དཔལ་འབྱོར་གནས་ཚད་སྐྱོ་དྲག་སྦེ་ཡོད་པའི་ཁར་ བལྟ་བཤལ་གྱི་ཁེ་ཕན་འདི་ མ་ཐོབ་པ་ཡོདཔ་ཨིན། དེ་འབདཝ་ལས་བརྟེན་ཏེ་ ཡུ་རོ་པིན་ཡུ་ནིཡོན་གྱིས་ མ་དངུལ་རྒྱབ་སྐྱོར་འབད་མི་ འོས་ལྡན་འཕྲུལ་རིག་ལྡེ་བ་ (གཞིའཁྲི།) གིས་ འོས་ལྡན་འཕྲུལ་རིག་ཐབས་ཤེས་ཀྱི་ཐོག་ལས་ རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་མཐའ་ཟུར་རྫོང་ཁག་བདུན་ བཀྲིས་སྒང་ བཀྲིས་གཡང་རྩེ་ པདྨ་དགའ་ཚལ་ ལྷུན་རྩེ་ མོང་སྒར་ གཞལ་སྒང་ དར་དཀར་ནང་ཚུ་ནང་ལུ་ བལྟ་བཤལ་གྱི་ལས་རིམ་ཚུ་རྒྱབ་སྐྱོར་འབད་ནི་གི་དོན་ལས་ མགྲོན་སྐྱོང་ལས་སྡེ་ཡུན་བརྟན་ལུ་ནང་འགོད་ཚོང་ལཱསཔ་ཚུ་གྲལ་བསྡུགས་ཟེར་ ཤའིན་ཟེར་མི་གི་ལས་འགུལ་འདི་འགོ་བཙུགས་ཡོདཔ་ཨིན། ལས་འགུལ་འདི་གི་ཐོག་ལས་ བཟོ་སྐྲུན་འབད་མི་དང་ ཞབས་ཏོག་བྱིན་མི་ཚུ་ གྲལ་རིམ་ནང་ལུ་གྲལ་བསྡུགས་འབད་དེ་ནང་འགོད་ཀྱི་ ལག་བཟོའི་ཐོན་སྐྱེད་ལ་སོགས་པའི་བལྟ་བཤལ་གྱི་ཐོན་སྐྱེད་ཚུ་གི་ སྤུས་ཚད་དང་འབོར་ཚད་ཚུ་ ཚད་ལྡན་བཟོ་ཐབས་ལུ་ མཉམ་བསྒོམ་འབད་ནི་ཨིན། ཤའིན་ལས་འགུལ་གྱིས་ ས་གནས་ཀྱི་དཔལ་འབྱོར་འདི་ ཡུན་བརྟན་སྦྲི་ཡར་རྒྱས་བཏང་ནི་དང་ དབུལ་ཕོངས་ཀྱི་གནས་སྟངས་འདི་ལུ་ གནོང་ལེན་འབད་ནི་གི་དོན་ལས་ བལྟ་བཤལ་ལས་བརྟེན་པའི་དངུལ་འབྲེལ་ཁེ་ཕན་ཚུ་ འདྲ་མཉམ་དང་དྲང་བདེན་སྦྲེ་སྤེལ་ཐབས་ལུ་ ལས་རིམ་ཁག་ལེ་ཤ་ཅིག་ འགོ་བཙུགས་ཡོདཔ་ཨིན། ལས་འགུལ་འདི་གིས་ དམིགས་ཡུལ་གཙོ་བོ་ཅིག་ འོང་འབབ་ཚུ་འདྲ་མཉམ་སྦྲ་སྤེལ་ཐོག་ལས་ མཐའ་ཟུར་རྫོང་ཁག་ཚུ་ནང་ལུ་ བལྟ་བཤལ་ཡར་རྒྱས་བཏང་སྟེ་ མི་སྡེའི་འཚོ་བའི་གནས་སྟངས་ ཡར་རྒྱས་བཏང་ནི་ལུ་ གོ་སྐབས་བཟོ་ནི་འདི་ཨིན།

Objectives

To contribute to sustainable and inclusive tourism development in Bhutan with improved regional spread of the tourism activities and its value and to create income generation for the majority of rural poor.

བལྟ་བཤལ་གྱི་ལས་རིམ་དང་འདི་གི་གཞི་རྩ་ཚུ་ ལུང་ཕྱོགས་འདྲ་མཉམ་སྦྲ་ཁྱབ་སྤེལ་འབད་ནི་དང་ གྲོང་གསེབ་དབུལ་ཕོངས་ཀྱི་དཀའ་ངལ་མྱོང་སྡོད་མི་ཚུ་ལུ་ འོང་འབབ་བཟོ་ནི་གི་ གོ་སྐབས་བཟོ་སྟེ་ འབྲུག་ལུ་ཡུན་བརྟན་དང་ གྲལ་བསྡུགས་ཀྱི་བལྟ་བཤལ་གོང་འཕེལ་བཏང་ནི་ལུ་ ཕན་ཐབས་འབྱུང་ནི།

Strategies

International, regional and local tourist visit the alternative destinations to experience authentic Bhutanese tourism (food, handicraft, home stay).

རྒྱལ་སྤྱི་དང་ལུང་ཕྱོགས་ ནང་འཁོད་ཀྱི་བལྟ་བཤལཔ་ཚུ་གིས་ རང་ལུགས་འབྲུག་པའི་བལྟ་བཤལ་མཐུན་རྐྱེན་ ཟ་འཐུང་དང་ལག་བཟོ་ དེ་ལས་སྡུར་སྦྱོལ་སྡོད་ལུགས་ཀྱི་ཁྱིམ་ཚུ་གི་སྐོར་ལས་ འཚོར་བ་མྱོང་ནི་གི་དོན་ལས་ ས་གནས་མ་འདྲཔ་ཚུ་ནང་བལྟ་བསྐོར་འབདཔ་ཨིན།

1 “Bring the tourists to where the agro and handicraft production is”

སོ་ནམ་གྱི་ཐོན་སྐྱེད་དང་ ལག་བཟོའི་ཐོན་སྐྱེད་ཚུ་ཐོན་སའི་ས་སྒོ་ནང་ལུ་ བལྟ་བཤལཔ་ཚུ་སྐྱེལ་ནི།

Enable MSMEs and clusters of producers of agro products and handicrafts in rural areas to generate suatainable income by participating in the tourism supply chain.

གྲོང་གསེབ་ནང་གི་ ཚོང་ལས་ཆུང་བ་དང་བར་མ་ དེ་ལས་ སོ་ནམ་ཐོན་སྐྱེད་ཀྱི་ལཱ་འབད་མི་དང་ ལག་བཟོའི་ཐོན་སྐྱེད་ཀྱི་ལཱ་འབད་མི་ཚུ་ བལྟ་བཤལ་གྱི་གྲལ་རིམ་ནང་ལུ་བཅའ་མར་གཏོགས་ཏེ་ ཡུན་བརྟན་གྱི་འོང་འབབ་བཟོ་ནི་ལུ་ ཕན་གྲོགས་འབད་ནི།

2 “Bring the local Products to where tourism is”

ནང་འཁོད་ལས་ཐོན་པའི་ཐོན་སྐྱེད་ཚུ་ བལྟ་བཤལཔ་འོང་སའི་ས་གནས་ནང་ལུ་སྐྱེལ་ནི།

Expected Outcome

1. Rural tourism products diversified and visitors in rural areas increased.
གྲོང་གསེབ་ནང་ལས་ཕར་ བལྟ་བཤལ་དང་འབྲེལ་བའི་ཐོན་སྐྱེད་སྣ་ཚོགས་སྤེ་བཏོན་ཏེ་ གྲོང་གསེབ་ནང་ལུ་ མགྱོནམ་འོང་མི་གི་གྱངས་ཁ་ཡར་སེང་འགྱོ་ནི།

2. Uptake of local food products and indigenous handicrafts in the tourism sector increased. Marginalized producers become part of tourism value chain.
བལྟ་བཤལ་གྱི་ནང་ལུ་ ནང་འགོད་ཀྱི་ཟ་འཐུང་ཐོན་སྐྱེད་ལག་ལེན་འཐབ་མི་དང་ རང་ལུགས་ལག་བཟོའི་ཐོན་སྐྱེད་ཚུ་སྤྱོད་མི་ཡར་སེང་འགྱོ་སྟེ་ ག་ར་ལུ་ གོ་སྐབས་ཐོབ་ཚུགསཔ་བཟོ་ནི།

3. Production volume and quality of food and handicrafts improved through efficient resource management, better processing and appropriate technology (AT) solutions.
ཐོན་སྐྱེད་ཚུ་ ཁྱོན་ཐངས་ཅན་སྦེ་འཛིན་སྐྱོང་འཐབ་ནི་དང་ འོས་མཚམས་ལྡན་པའི་ འཕྲུལ་རིག་དང་ཐབས་རིག་ཚུ་ལག་ལེན་འཐབ་ཏེ་ ཟ་འཐུང་དང་ལག་བཟོའི་ཐོན་སྐྱེད་ཚུ་གི་ འབོར་ཚད་དང་སྤུས་ཚད་ཡར་སེང་འགྱོ་ནི།

4. 20 new products developed that meet the market demand (handicraft, food products, homestays, tourism packages)
ཐོན་སྐྱེད་གསརཔ་༢༠བཟོ་མི་ཚུ་གིས་ ཚོང་ལམ་གྱི་ དགོ་འདོད་གྲུབ་ཚུགས་ནི། ༼ལག་བཟོའི་ཐོན་སྐྱེད་ ཟ་འཐུང་གི་ཐོན་སྐྱེད་ སྡར་སྡོལ་སྡོད་ལུགས་ཀྱི་ཁྱིམ་ ཡོངས་འཐུས་བལྟ་བཤལ་ལས་རིམ།༽

5. A model village established as a learning centre for sustainable consumption and production (SCP) practices.
ཡུན་བརྟན་ཟ་སྤྱོད་དང་བཟོ་སྐྲུན་ལག་ལེན་གྱི་ ལྷབ་སྦྱང་འབད་སའི་ལྟེ་བ་སྦེ་ དཔེ་སྟོན་གྱི་གཡུས་ཅིག་གཞི་བཙུགས་འབད་ནི།

6. Replication of best practices through finance programs and policy dialogue, ensuring sustainability of the results.
ལག་ལེན་ལེགས་ཤོམ་འགྱོ་མི་ཚུ་ དངུལ་འབྲེལ་གྲོགས་རམ་ལས་རིམ་གྱི་ཐོག་ལས་དང་ སྲིད་བྱུས་དང་འབྲེལ་བའི་ གྲོས་བསྡུར་གྱི་ཐོག་ལས་ ལོག་སྟེ་ལེགས་འགྱུར་འབད་ལག་ལེན་འཐབ་ཏེ་ གྲུབ་འབྲས་ཚུ་ ཡུན་བརྟན་ཡོདཔ་ངེས་གཏན་བཟོ་ནི།

SHINE Office +975 2 338089 shine@grat.at shine.grat.at

Tourism potentials per district *(Dzongkhag)*

Trashigang

Trashigang spans the easternmost corner of Bhutan, skirting up to the edge of the Indian State of Arunachal Pradesh. The district's Sakten Wildlife Sanctuary is home to many species of mixed conifers and rhododendrons. The ethnic diversity gives the region an interesting variety of dialects and unique cultural practices. The Tshanglas are skilled builders and live in colourful traditional homes while the Brami and Brokpa are expert bamboo and cane weavers. The women are well known for their weaving skills. Metalwork is another important trade. The district also produces a large number of agricultural and including dairy products, making it a huge potential for cultural, food and art & craft tourism.

བཀྲིས་སྒང་རྫོང་ཁག་འདི་ འབྲུག་གི་ཤར་ཕྱོགས་ཁ་ཐུག་ལུ་ རྒྱ་གར་གྱི་མངའ་སྡེ་ མོན་ཏ་ཕང་གི་ས་མཚམས་ཚུན་ཚོད་ཁྱབ་ཏེ་ཡོདཔ་ཨིན། རྫོང་ཁག་འདི་ནང་གི་ སག་སྟེང་རི་དྭགས་སྲུང་སྐྱོངས་ཁོངས་

ནང་ལུ་ སྤོང་ཤིང་གི་རིགས་མ་འདྲཝ་ལེ་ཤ་ཅིག་དང་ ཨེ་ཏོག་མེ་ཏོག་གི་རིགས་མ་འདྲཝ་ལེ་ཤ་ཅིག་མཐོང་སྲོལ་ཡོདཔ་ཨིན། རྫོང་ཁག་འདི་ནང་ལུ་ མི་ རིགས་མ་འདྲཝ་ལེ་ཤ་ཅིག་ཡོད་མི་དང་འབྲེལ་ ཁ་སྐད་མ་འདྲཝ་ལེ་ཤ་ཅིག་སླབ་སྲོལ་ཡོད་པའི་ཁར་ གཞན་དང་མ་འདྲ་བའི་ ལམ་ལུགས་སྲོལ་ལེ་ཤ་ཅིག་ དར་ཡོདཔ་ཨིན། ལུང་ཕྱོགས་ནང་གི་ ཚང་ལ་ཆ་ཁྱབ་ ཁྱིམ་རྒྱབ་ནི་གི་ནང་རིག་རྩལ་ཅན་འབདཔ་ལས་ རང་ལུགས་ཀྱི་ཁྱིམ་མཛེས་ཏོག་ཏོ་ཚུ་ནང་ལུ་སྡོད་དོ་ཡོདཔ་དང་ བློར་མི་དང་འབྲོགཔ་ཆ་ཁྱབ་ སྨྱུ་དང་ཚར་གྱི་ཐོན་སྐྱེད་ཚུ་འཐགས་ནི་གི་ནང་མཁས་མཆོག་ཡོདཔ་ཨིན། འདི་བཟུམ་འབད་ ཨམ་སྲུ་ཚུ་འབད་བ་ཅིན་ ཐགས་འཐགས་ནི་ལུ་ མཁས་དྲགས་ཡོདཔ་ཨིན། དེ་ལས་ མགརཔ་གི་ལཱ་འབད་དེ་ རྒྱུ་ལུགས་ལས་བཟོ་བའི་ ཐོན་སྐྱེད་ཚུ་བཙོང་ནི་འདི་ ཚོང་འབྲེལ་གྱི་ལཱ་ཁག་ཆེ་ཤོས་ཅིག་སྦེ་ཡོདཔ་ཨིན། དེ་རུང་ ལ་ཁ་མཐོ་ས་སྡོད་མི་ མེ་རག་དང་སག་སྟེང་གི་མི་ཚུ་གིས་ དར་ཆིལ་གྱི་སྦྲེ་བཟོ་མི་ ཟོས་ཏོས་ འདི་ འབྲུག་པའི་བཞེས་སྒོ་གི་གྲལ་ལས་ ཧིག་ཧིགམ་ཅིག་སྦེ་རྩིསཔ་ཨིན།

SHINE Office +975 2 338089 shine@grat.at shine.grat.at

Trashiyangtse

Trashiyangtse's climate ranges from sub-tropical in the south to alpine temperatures in the north and produces various agriculture and dairy products. The people are skilled woodworkers. The arts of traditional wood bowl making and Bhutanese paper-making are also well established. The district boasts of a wealth of flora and fauna. In Bomdeling Wildlife Sanctuary alone are 293 species of birds, 32 species of butterflies, including Ludlow's Bhutan Swallowtail, and many other significant mammalian species. The sanctuary has one of the richest temperate fir forests in the eastern Himalayas.

བཀྲིས་གཡང་རྩེ་རྫོང་ཁག་གི་ བསིལ་དྲོད་གནས་སྟངས་འདི་ ལྷོ་ཁ་ཐུག་ལུ་ ཚ་དྲོད་ཆེ་ས་ལས་འགོ་བཟུང་ བྱང་ཁ་ཐུག་ལུ་ བསིལ་ཆེ་ས་ཚུན་ཚོད་ཁྱབ་ཏེ་ཡོདཔ་ཨིན། ལུང་ཕྱོགས་ནང་གི་མི་ཚུ་ ཤིང་གི་བཟོ་སྐྲུན་ཚུ་བཟོ་ནི་ལུ་མཁས་མཆོག་ཡོདཔ་དང་ ཤིང་གི་ཌཱ་པ་བཟོ་ནི་དང་ རང་ལུགས་དེབ་ཤོག་བཟོ་ནི་གི་ལཱ་ཚུ་ཡོངས་གྲགས་སྦེ་ཡོདཔ་ཨིན། རྫོང་ཁག་འདི་ནང་ལུ་ ཤིང་དང་མེ་ཏོག་གི་རིགས་མ་འདྲཝ་ལེ་ཤ་ཅིག་དང་ སྲོག་ཆགས་ཀྱི་རིགས་མ་འདྲཝ་ལེ་ཤ་ཅིག་མཐོང་སྲོལ་ཡོདཔ་ཨིན། འབུམ་སྡེ་གླིང་རི་དྭགས་སྲུང་སྐྱོབ་ས་ཁོངས་ནང་ལུ་ བྱ་གི་རིགས་མ་འདྲཝ་༢༩༣དེ་ཅིག་དང་ ལུཌ་ལོ་སི་བྷུ་ཊཱན་ཤེ་ལོ་ཊེལ་རྩིས་ཏེ་ ཕྱེ་མ་ལ་གི་རིགས་ ༣༢དེ་ཅིག་མཐོང་སྲོལ་ཡོདཔ་མ་ཚད་ རི་དྭགས་སེམས་ཅན་གྱི་རིགས་མ་འདྲཝ་ལེ་ཤ་ཅིག་མཐོང་སྲོལ་ཡོདཔ་ཨིན། སྲུང་སྐྱོབ་ས་ཁོངས་འདི་ནང་ལུ་ ཤར་ཕྱོགས་ཧི་མ་ལ་ཡ་གི་ སྔོང་ཤིང་གི་རིགས་ཚུ་ ཁྱབ་ཆེ་དྲག་སྦེ་མཐོངམ་ཨིན། འདི་བཟུམ་འབད་ འབྲུག་པའི་ཚོདམ་གི་ནང་ལུ་ རྫས་སྦྱོར་ཁག་ཆེ་ཤོས་ཅིག་ བླུག་སྲོལ་ཡོད་མི་ ཨུར་ཀ་བངག་ལ་ཟེར་མི་འདི་ཡང་ རྫོང་ཁག་འདི་ནང་ལས་ཐོནམ་ཨིན།

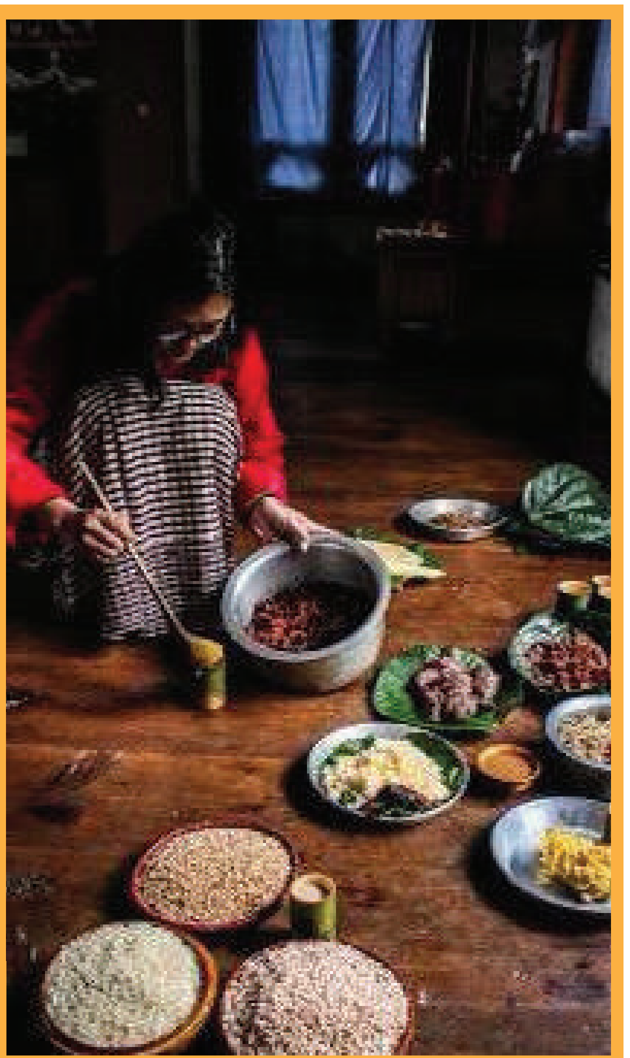

Zhemgang

Located in the south-central region of Bhutan, Zhemgang traditionally has been called Khengrig Namsum, or the "Sacred Realm of Three Hills" and have developed a distinct food habit as a result of mountainous topography, such as run toh (fox tail rice), brangja toh (type of millet), and dhamroo toh (Elatostema rice). The district is blessed with no less than 22 endangered animal species, and is a gateway to the Manas National Park, recognized as a UNESCO World Heritage Site for its wealth of biodiversity. The people of Zhemgang are skilled craftspeople famous for products such as Bangchung (matted bamboo plates) and Zem (boxes). They live in traditional homes built from stone, mud and wood while in the remote interiors one also finds simpler dwellings made from bamboo thatch and plantain leaves, and popular in nature-based cuisines.

འབྲུག་གི་ལྷོ་དབུས་ཕྱོགས་ལུང་ཕྱོགས་ནང་ལུ་ཆགས་ཏེ་ཡོད་མི་ གཞལ་སྒང་རྫོང་ཁག་འདི་ སྔོན་དང་ཕྱུག་ལས་ ཁེངས་རིགས་རྣམས་གསུམ་ཟེར་སླབ་སྲོལ་ཡོདཔ་ཨིན། རྫོང་ཁག་འདི་ནང་ལུ་ རབ་ཆད་ནི་གི་ཉེན་ཁ་ཡོད་པའི་ སེམས་ཅན་གྱི་རིགས་༢༢དེ་ཅིག་ལས་མ་ཉུངམ་ཅིག་མཐོང་སྲོལ་ཡོདཔ་དང་ རྫོང་ཁག་འདི་ སྐྱེ་ལྡན་རིགས་སྣ་གི་ཕྱུག་པའི་ས་སྒོ་ཅིག་ཨིན་མི་ལུ་བལྟ་སྟེ་ ཡུ་ནེས་ཀོ་གིས་ འཛམ་གླིང་མཛད་ཤུལ་ས་ཁོངས་ཅིག་སྦེ་ ངོས་འཛིན་འབད་དེ་ཡོད་མི་ མ་ནཱ་སི་རྒྱལ་ཡོངས་གླིང་ག་གི་ འཛུལ་སྒོ་བཟུམ་ཅིག་ཡང་ཨིན། གཞལ་སྒང་གི་མི་ཚུ་ ཡོངས་གྲགས་ཅན་གྱི་ཐོན་སྐྱེད་སྦང་ཅུང་དང་ ཟེམ་ལ་སོགས་པ་ཚུ་འཐགས་ནི་ལུ་ རིག་རྩལ་མཁས་པ་ཡོདཔ་ཨིན། མཐའ་ཟུར་ས་གནས་ཚུ་ནང་ལས་ཕར་ མི་སེར་ཚུ་ དགོན་པའི་བར་ན་ཡང་ ཁྱིམ་འདི་ཚུ་ སྦ་འཐགས་ཏེ་སྦྲེ་བཟོ་ ཁྱིམ་ཐོག་འདི་ ངང་ལ་ ལོམ་འདབས་བཀབ་མི་ནང་ལུ་སྡོད་དོ་ཡོདཔ་མ་ཚད་ ནགས་ཚལ་ནང་ལས་འཐུ་མི་ ཤིང་འབྲས་ཀྱི་རིགས་དང་ ཚོད་བསྲེ་གི་རིགས་ དེ་ལས་ གཞན་ཟ་བཏུབ་པའི་ ཐོན་སྐྱེད་ཀྱི་རིགས་ཚུ་སྤྱོད་དེ་སྡོད་དོ་ཡོདཔ་ཨིན།

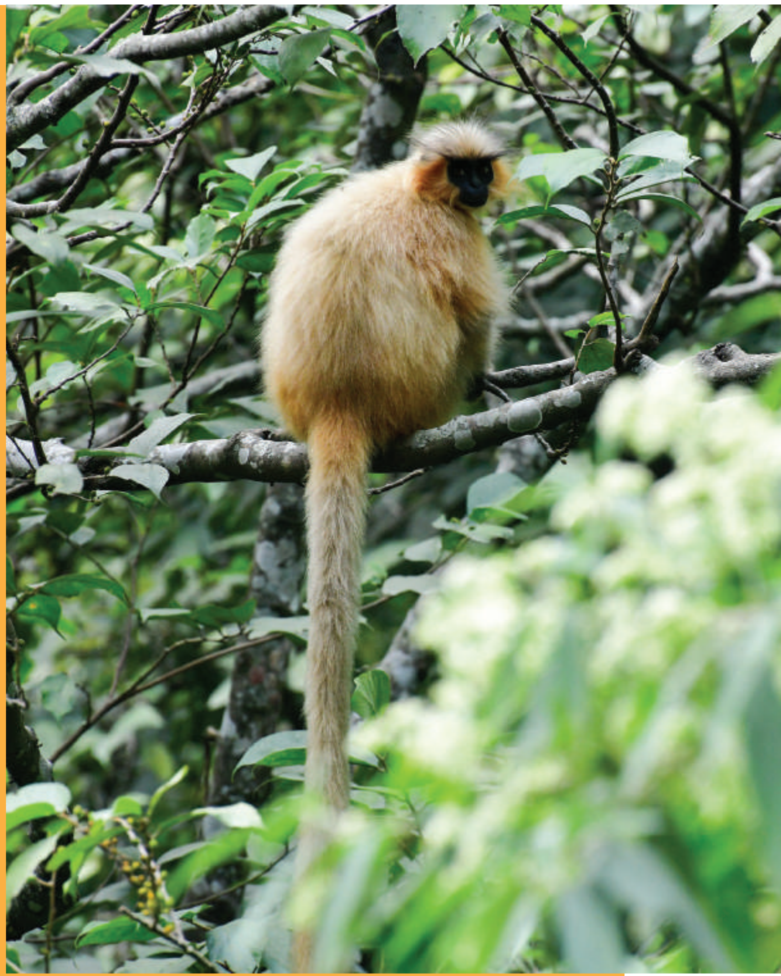

SHINE Office +975 2 338089 shine@grat.at shine.grat.at

Mongar

Mongar is endowed with stark cliffs and gorges, and dense conifer forests. The region is well known for the production of Ara (local alcohol) container and Jandhom and wooden masks. Four ethnic groups inhabit Mongar: Tshangla, Kurtoep, Chhalip, and Gongduep. The staple food is Kharang (ground maize). Today, the area between Lingmethang and Yongkala in Mongar is becoming increasingly renowned as the "birding capital" of the world. The district also produces different agricultural products such as hazelnuts, rice, etc.

མོང་སྒར་རྫོང་ཁག་ནང་ལུ་ བྲག་གཟར་དྲགས་དང་ གཡོང་རོག་དྲགས་ལེ་ཤ་ཅིག་ཡོདཔ་མ་ཚད་ སྤོང་ཤིང་གི་ནགས་ཚལ་ སྟུག་དྲག་སྦེ་ཡོདཔ་ཨིན། རྫོང་ཁག་འདི་ ཨ་རག་གི་ཧོད་རྒྱུ་དོམ་དང་ ཤིང་གི་འབགཔ་ཚུ་བཟོ་སའི་ ལུང་གྲོགས་ཡོངས་གྲགས་ཅན་ཅིག་ ཨིན། རྫོང་ཁག་འདི་ནང་ལུ་ ཚང་ལ་དང་ སྐུར་སྟོདཔ་ ཆ་ལིཔ་དང་ གུང་འདུཔ་ལ་སོགས་པའི་ མི་རིགས་མ་འདྲཝ་ སྡེ་ཚན་༤་དེ་ཅིག་ སྡོད་དོ་ཡོདཔ་དང་ བཞེས་སྒྲོ་ཀོམ་འདི་ ཁ་རང་ཨིན། ད་རེས་ མོང་སྒར་གྱི་ས་གནས་ ཆ་ཤས་ཅིག་ འཛམ་གླིང་ནང་ལུ་ བྱ་གི་རིགས་བལྟ་སའི་ས་སྒོ་ཅིག་སྦེ་ ཡོངས་གྲགས་འགྱོ་ཡོདཔ་ཨིན།

Lhuentse

Located in the north-eastern corner of the kingdom, the ancient region of Kurtoe is the spiritual home of Bhutan's kings. The region also boasts of Kishuthara, the exquisite and treasured women's kira. Many shamanic bon rituals add color to the cultural diversity of the region. Kurtoeps are also adept singers and the valleys often resound with the region's popular folk songs. The lyrical and wistful Kurtoepai Alo is sung usually when friends and relatives leave on long journeys.

རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་བྱང་ཤར་ཁ་ཐུག་ལུ་ཆགས་ཏེ་ཡོད་མི་ སྐུར་སྟོད་ལུང་གྲོགས་འདི་ སྟོན་དང་ཕྱུག་ འབྲུག་གི་རྒྱལཔོ་རིམ་འབྱོན་ཚུ་གི་ གདུང་རྒྱུད་ཀྱི་འབྱུངས་གཡུལ་ཨིན། ལུང་གྲོགས་འདི་ ཨམ་སྲུ་ཚུ་གི་ དཀྱི་ར་རྡིག་རྡིགམ་ སྐུད་ཤུ་ཐགས་ར་ཐོན་སའི་ས་གནས་ ཡོངས་གྲགས་ཅན་ཅིག་ཨིན། ལུང་གྲོགས་འདི་ནང་ལུ་ བོན་ཆོས་ དཔའ་བོ་རྒྱབ་སྲོལ་ཁག་ལེ་ཤ་ཅིག་ཡོད་མི་འདི་གིས་ ལམ་ལུགས་སྲོལ་མ་འདྲཝ་ལེ་ཤ་ཅིག་ཡོད་མི་འདི་ལུ་ ལྷག་པར་དུ་ ལམ་སྲོལ་མ་འདྲཝ་ཅིག་ར་ཡོདཔ་སྦེ་མཐོང་ཏོ་ཡོདཔ་ཨིན། སྐུར་སྟོདཔ་ཚུ་ གླུ་གཞས་འཐེན་ནི་ལུ་དགའ་ཤོས་ཅིག་ཨིནམ་དང་ མང་ཤོས་ཅིག་ར་ ལུང་གྲོགས་ནང་གི་ རང་ལུགས་ཀྱི་གླུ་གཞས་ཚུ་འཐེན་དོ་ཡོདཔ་ཨིན། གླུ་ཚིག་ཏན་པའི་ སྐུར་སྟོད་པའི་ཨ་ལོ་འདི་ ཆ་རོགས་དང་ཕམ་སྤུན་ཆ་ཚུ་ ས་ཐག་རིང་ཁར་ ཁ་བྲེལ་འགྱོ་བའི་སྐབས་ལུ་ འཐེན་དོ་ཡོདཔ་ཨིན།

Pemagatshel

Characterized by highly dissected mountain ranges, steep slopes and narrow valleys with little flat lands, Pemagatshel is tucked away in the southern stretch of eastern Bhutan. Quiet, scenic, and a little off the beaten track, Pemagatshel richly deserves the Bhutanese transliteration of its name, "Lotus Garden of Happiness". The region is verdant and lush in most parts. The women there are exceptional weavers besides which Pemagatshel today is the only producer of Jaling (oboe), Dung (long trumpet) and raw cotton in Bhutan.

པདྨ་དགའ་ཚལ་འདི་ ཤར་ཕྱོགས་ཁ་ཐུག་གི་ ལྷོ་ཕྱོགས་ས་གནས་ནང་ལུ་ གངས་དང་ལུང་གཞོང་གཟར་དྲགས་ཚུ་གིས་བཅད་ ས་ཐང་གནམ་མེད་ས་མེད་མེད་པའི་ ས་གནས་ནང་ལུ་ ཆགས་ཏེ་ཡོདཔ་ཨིན། ལུང་ཕྱོགས་འདི་ ཅག་ཏོག་ཏོ་ མཛེས་ཆ་དང་ལྡནམ་སྦེ་ཡོད་ནི་འདི་གིས་ མེ་ཏོག་པདྨ་གི་ཁྱབ་པའི་དགའ་བའི་གི་གླིང་ཟེར་ པདྨ་དགའ་ཚལ་ཟེར་བའི་ མིང་གི་ དོན་དང་མཐུན་པ་སྦེ་ཡོདཔ་ཨིན། ལུང་ཕྱོགས་ནང་གི་ ས་གནས་མང་ཤོས་ཅིག་ར་ སྔོ་ལྗང་དང་ལྡནམ་སྦེ་ དགའ་ཏོག་ཏོ་ཡོདཔ་ཨིན། ལུང་ཕྱོགས་ནང་གི་ཨམ་སྲུ་ཚུ་གིས་ མང་ཤོས་ཅིག་ཐགས་འཐགས་ཏེ་ཡོདཔ་དང་ ད་རེས་ རྒྱལ་ཁབ་ནང་ལུ་ རྒྱ་གླིང་དང་གདུང་ དེ་ལས་ ཀ་བལ་ཚུ་ པདྨ་དགའ་ཚལ་ལས་རྐྱངམ་ཅིག་ཐོན་ཏེ་ཡོདཔ་ཨིན།

Dagana

Dagana's verdant region extends south to the kingdom's border with India. Nearly 80% of the district is under forest cover with trees like Chaamp, Augury, Chirpine, and Sal in abundance. Summers in Dagana are hot and humid while winters are cool and dry. To make it easier to govern the region, the Daga Penlops sub-divided their region into the Ling Sum or "Three Gardens" and the Lung Sum, or "Three Forests". There are two ethnic groups in Dagana - Ngalops and Lhotshampas. The settlements are fairly dispersed and homesteads are comparatively remote. Agriculture is the main source of livelihood for the inhabitants of the Dzongkhag and farmers popularly produce citrus mandarin, cardamom and dairy products.

སྡོ་ལྷོང་དང་ལྡན་པའི་ དར་དཀར་ན་ལུང་ཕྱོགས་འདི་ ལྷོ་ཁ་ཐུག་རྒྱ་གར་གྱི་ས་མཚམས་ཚུན་ཚོད་ཁྱབ་ཏེ་ཡོདཔ་དང་ རྫོང་ཁག་འདི་ནང་གི་ ས་རྒྱ་ བརྒྱ་ཆ་༨༠མ་ལངམ་ཅིག་ ལྕུམཔ་དང་ཨའུ་གུ་རི་ ཐང་སྡོང་དང་སླལ་ལ་སོགས་པའི་ ཤིང་རིགས་ཚུ་ཡོད་པའི་ ནགས་ཚལ་གྱི་ཁྱབ་ཏེ་ཡོདཔ་ཨིན། གནམ་བྱཱར་ལུ་ དར་དཀར་ན་འདི་ ཚ་དྲོད་ཅན་ རློན་གཤེར་ཆེ་དྲག་སྦེ་ཡོདཔ་ཨིན་རུང་ གནམ་དགུན་ལུ་ བསིལ་དྲོད་སྐོམས་ཧ་ཏོག་ཧ་ཏོ་སྦེ་ཡོདཔ་ཨིན། ལུང་ཕྱོགས་འདི་སྐྱོང་ནི་ལུ་ འཇམ་ནི་གི་དོན་ལུ་ འདི་བསྐྱར་ དར་དཀར་དཔོན་སློབ་ཀྱིས་ ལུང་ཕྱོགས་འདི་ གླིང་གསུམ་དང་ ལུང་གསུམ་ལུ་ དབྱེ་བ་ཕྱེ་སྟེ་ཡོདཔ་ཨིན། ལུང་ཕྱོགས་ནང་ལུ་ སྔ་ལོངཔ་དང་ལྷོ་མཚམས་པ་ཟེར་ མི་རིགས་སྡེ་ཚན་གཉིས་སྦྲ་ཡོདཔ་དང་ གཡུས་ཚུ་མང་ཤོས་ཅིག་ ཁ་སྟོར་ཏེ་སྦྲ་ཡོདཔ་མ་ཚད་ མང་ཤོས་ཅིག་ མཐའ་ཟུར་ནང་ལས་ཕར་ ཆགས་ཏེ་ཡོདཔ་ཨིན། དེ་རེས་ དར་དཀར་ན་ལས་ མང་ཤོས་ཅིག་ ཚལ་ལུ་གི་རིགས་དང་ ཨ་ལུ་ཙི་ དེ་ལས་ སྒོ་ནོར་གྱི་ཐོན་སྐྱེད་ཚུ་ ཡོངས་གྲགས་སྦེ་ཐོན་ཏོ་ཡོདཔ་ཨིན།

Main Activities

1. Figure out attractive tourism resources in target areas. Design tour package products and mitigate challenges. Promote alternative destinations.

   དམིགས་ཡུལ་སྐྱེད་དེ་ཡོད་པའི་ས་གནས་ཚུ་ནང་ལུ་ བལྟ་བཤལ་དང་འབྲེལ་བའི་ཐོན་སྐྱེད་ལེགས་ཤོམ་ཚུ་ངོས་འཛིན་འབད་ནི། ཡོངས་འབྱུས་བལྟ་བཤལ་ལས་རིམ་ཚུ་བཟོ་སྟེ་གདོང་ལེན་ཚུ་མར་ཕབ་འབད་ནི། དམ་ཁ་ཅན་གྱི་བལྟ་བཤལཔ་ས་ཁོངས་གཞན་ཚུ་ རྒྱ་སྐྱེད་བཏང་ནི།

2. Integrate informal sectors in tourism value chain (producers' end). Raise awareness of the tourism MSMEs in touristic hotspots (buyers' end) on regional food and handicraft products. Develop a mobile App and an online shop platform to connect producers and buyers.

   ཐོན་སྐྱེད་བཏོན་མི་དང་བཟོ་མི་ཚུ་ བལྟ་བཤལ་གྱི་གྱལ་རིམ་ནང་ལུ་བཙུགས་ནི། ལུང་ཕྱོགས་ཀྱི་ཟ་འཐུང་ཐོན་སྐྱེད་དང་ ལག་བཟོའི་ཐོན་སྐྱེད་ཚུ་གི་ཐོག་ལུ་ བལྟ་བཤལ་པའི་ས་སྒོ་ནང་ལུ་ གོ་བ་བརྡ་སྤྲོད་འབད་ནི། ཐོན་སྐྱེད་བཏོན་མི་དང་བཟོ་སྐྲུན་འབད་མི་ཚུ་དང་ ཉོ་མི་ཚུ་གི་བར་ན་ འབྲེལ་བ་འཐབ་ཚུགས་ནི་གི་དོན་ལས་ འགྲུལ་འཕྲིན་རིམ་ལུགས་དང་ ཡོངས་འབྲེལ་ཐོག་ལས་ ཚོང་འབྲེལ་འཐབ་སའི་ས་སྣོ་ཚུ་བཟོ་ནི།

3. Provide technical assistance for producers and service providers to achieve better quantity and quality. Develop and demonstrate Appropriate Technology solutions. Encourage circular economy practices.

   ཞབས་ཏོག་དང་ཐོན་སྐྱེད་ཀྱི་ འབོར་ཚད་དང་སྤུས་ཚད་ ལེགས་ཤོམ་གྲུབ་ནི་གི་དོན་ལས་ ཐོན་སྐྱེད་བཏོན་མི་དང་བཟོ་སྐྲུན་འབད་མི་ དེ་ལས་ ཞབས་ཏོག་བྱིན་མི་ཚུ་ལུ་ འཕྲུལ་རིག་གི་རྒྱབ་སྐྱོར་ཚུ་བྱིན་ནི། འོས་མཚམས་ཅན་གྱི་འཕྲུལ་རིག་ཐབས་ཤེས་ཚུ་བཟོ་ཞིནམ་ལས་ འགྲེམས་སྟོན་འབད་དེ་སྟོན་བྱིན་ནི། སྐོར་རིམ་ཅན་གྱི་དཔལ་འབྱོར་ལྟ་འདི་འབད་ནི་ལུ་ སེམས་ཤུགས་བྱིན་ནི།

4. Support producers to design and develop new products (agri-food, handicraft and packaging) and services (homestays and tour package). Develop prototypes and test

   ཐོན་སྐྱེད་བཟོ་སྐྲུན་འབད་མི་ཚུ་ལུ་ ཐོན་སྐྱེད་གསརཔ་བཟོ་ནི་དང་བཟོ་བཀོད་འབད་ནི་ལུ་ རྒྱབ་སྐྱོར་འབད་ནི། ༼སོ་ནམ་དང་འབྲེལ་བའི་ཟ་འཐུང་ ལག་བཟོའི་ཐོན་སྐྱེད་ སྒམ་རྒྱབ་ཐངས།༽ ཞབས་ཏོག་བྱིན་མི་ཚུ་ལུ་ ༼སྡུར་སྒྲོལ་སྡོད་ལུགས་ཀྱི་ཁྱིམ་དང་ ཡོངས་འབྱུས་བལྟ་བཤལ་ལས་རིམ།༽ ཚུ་ བཟོ་ནི་དང་ བཟོ་བཀོད་འབད་ནི་ལུ་ རྒྱབ་སྐྱོར་འབད་ནི། འདི་ཚུ་གི་ བཟོ་བཀོད་དཔེ་ཚུ་བཟོ་ཞིནམ་ལས་ བརྟག་དཔྱད་ཚུ་འབད་ནི།

5. Establish a model village (also learning center and educational tourism destination). Capacitate stakeholder groups for agri-/educational tourism and technologies for agri food processing and handicraft. Promote the model village.

   དཔེ་སྟོན་གྱི་གཡུས་ཅིག་གཞི་བཙུགས་འབད་ནི ༼ད་རུང་ལྷབ་སྦྱོང་འབད་སའི་ལྟེ་བ་དང་ ཤེས་ཡོན་དང་འབྲེལ་བའི་བལྟ་བཤལ་ས་ཁོངས།༽ སོ་ནམ་དང་ཤེས་ཡོན་འབྲེལ་བའི་བལྟ་བཤལ་དང་ སོ་ནམ་དང་ལག་བཟོའི་ཐོན་སྐྱེད་བཟོ་ནི་གི་འཕྲུལ་རིག་ཚུ་གི་སྐོར་ལས་ ལས་འབྲེལ་ཚོགས་པ་བཟོ་ནི། དཔེ་སྟོན་གྱི་གཡུས་འདི་ ཁྱབ་སྤེལ་འབད་ནི།

6. Develop marketing materials and disseminate the outcomes. Support local government and national institutions in the formulation and implementation of rural tourism policies and guidelines. Facilitate access to financial programs.

   ཚོང་འབྲེལ་འཐབ་ནི་གི་རྒྱུ་ཆ་ཚུ་བཟོ་ཞིནམ་ལས་ འདི་ཚུ་ དར་ཁྱབ་བཏང་ནི། གྲོང་གསེབ་བལྟ་བཤལ་གྱི་སྲིད་བྱུས་དང་ལམ་སྟོན་ཚུ་ བཟོ་ནང་དང་ བལྟར་དཔྱད་འབད་ནི་གི་ནང་ལུ་ ས་གནས་གཞུང་དང་ རྒྱལ་ཡོངས་ཀྱི་གཙུག་སྡེ་ཚུ་ལུ་ རྒྱབ་སྐྱོར་འབད་ནི། དངུལ་འབྲེལ་གྱི་ལས་རིམ་ཚུ་ཐོབ་ཚུགས་ནི་ལུ་ ཕན་གྲོགས་འབད་ནི།

“We are privileged to join the SHINE project and grateful for the opportunity to boost our tourism, with rich biodiversity, Unique culture and language as well as religious sites.”

-Gewog Administarive Officer Mr. Sonam Tenzin at the interest Group workshop in Merak, Trashigang

Lead implementing partner

GrAT (Center for Appropriate Technology)

Contact: Dr. Robert Wimmer (Project Leader/ManagingDirector),
Dr. Myung-Joo Kang (DY. Project Manager)
Email: shine@grat.at Tel: +43 1 58801 49523
Web: www.grat.at

Implementing partners

BAOWE (Bhutan Association of Women Entrepreneurs)

Contact: Ms. Damchae Dem (Founder/CEO)
Email: baowe.bhutan@gmail.com Tel: +975 2 329125
Web: www.baowe.org

HAB (Handicraft Association of Bhutan)

Contact: Mr. Chorten Dorji (Executive Director)
Email: officehab@gmail.com Tel: +975 2 338089/77654508
Web: www.handicraftsbhutan.org

STENUM Asia

Contact: Mr. Rajat Batra (Chief Executive Officer)
Email: rajat.batra@stenum-asia.org Tel: +91 124 4116555
Web: www.stenum-asia.org

Associate partners

Tourism Council of Bhutan (TCB), Bhutan International School of Hospitality and Tourism (BISHT), and King Mongkut’s Institute of Technology Ladkrabang (KMITL) in Thailand

Disclaimer: This document has been produced with the financial assistance of the European Union. The contents of this document are the sole responsibility of the SHINE project team headed by GrAT-Center for Appropriate Technology and can under no circumstances be regarded as reflecting the position of the European Union.

SHINE
Sustainable Hospitality Industry Inclusive of Native Entrepreneurs

Contact Us

SHINE Office

+975 2 338089 shine@grat.at shine.grat.at